

PROJEKTŌPE

Mis? Miks? Kuidas?

Autor: Eva Ronk, Tallinna Avatud Kool

Toimetaja: Filoloog OÜ

Maailmakool 2026

Materjal on loodud Euroopa Liidu rahastatud Erasmus+ projekti „Aktiivne kodanikuosalus valdkondade ülese koostöö kaudu” raames.

pistes solidaires

Funded by
the European Union

Sisukord

Eessõna	4
Mis on projektõpe ja miks projektõppe meetodit kasutada?	5
Mis teeb õpiprojektist õpiprojekti?	8
Kuidas mina õpetajana õpiprojekte luua saan?	11
Kuidas mina õpetajana õpiprojekte läbi viin?	16
Mida õpiprojekte planeerides ja läbi viies meeles pidada?	22
LISA 1. Projektõpe ja piiratud keeleoskusega õpilased	23
LISA 2. Projektiplaani põhi	26
LISA 3. Visuaalse kava põhi	27
LISA 4. Detailse töökava põhi	28
LISA 5. TTS-tabeli põhi	29
Lisalugemiseks	30

Kuidas kujundada õppimist nii, et õpilased mitte ainult ei omandaks teadmisi, vaid oskaksid neid ka erinevates olukordades rakendada? Projektõpe aitab kavandada õppeprotsessi, mis seob õpitava päriseluliste probleemide ja küsimustega. See toetab teadmiste omandamist tähenduslikus kontekstis ja arendab oskusi, mida noored vajavad nii koolis kui ka väljaspool seda. Projektõppe metoodika sobib hästi maailmahariduslikeks õppetegevusteks, sest see võimaldab tuua üleilmsed teemad kohalikku konteksti ja toetada maailmakodaniku pädevuste arengut.

Selle juhendi eesmärk on toetada õpetajat projektõppe planeerimisel ja läbiviimisel. Materjal annab ülevaate projektõppe põhimõtetest ja aitab samm-sammult läbi mõelda õpiprojekti loomise faasid. Siit leiad ka praktilised tööriistad, mida saad oma töös kasutada ja vajaduste järgi kohendada.

Juhend on mõeldud eelkõige üldhariduskoolide õpetajatele. Siin kirjeldatud põhimõtteid ja tööriistu saab kasutada eri õppeainetes, vanuserühmades ja kooliastmetes. Juhend sobib nii projektõppega alustavale kui ka kogenud õpetajale, kes soovib oma senist praktikat edasi arendada.

Materjal on loodud Erasmus+ projekti „Aktiivne kodanikuosalus valdkondade ülese koostöö kaudu” raames. Projektõppe metoodika toetab aktiivse kodanikuhariduse eesmarke, sest suunab õpilasi uurima ühiskondlikult olulisi probleeme ja otsima neile lahendusi. Juhend loob raamistiku õpitava seostamiseks päriseluga ja vastutustundliku maailmakodaniku oskuste harjutamiseks.

Juhend on koostatud Tallinna Avatud Kooli ja Mondo Maailmakooli koostöös. Oleme õppematerjali nii kogenud kui ka projektõppega alustavate õpetajatega katsetanud, kuid teiepoolne tagasiside ja ettepanekud täiendamiseks on alati teretulnud (maailmaharidus@mondo.org.ee).

Loodame, et see juhend on teile praktiliseks abiks ning annab julgust luua õpiprojekte, mis pakuvad avastamisrõõmu nii õpilastele kui ka õpetajale.

Mis on projektõpe ja miks projektõppe meetodit kasutada?

Projektõppe on aktiivõppe meetod. Läbi (õpetaja) ette disainitud õpiprojekti omandavad õpilased eesmärgistatud teadmised ja oskused. Õpiprojekti käigus otsitakse vastust väljakutsuval elulisele probleemile või küsimusele ning seda demonstreeritakse läbi mõjusa lõpp-produkti. Projektõppe meetod sobib igas vanuses õpilastele ning projektõppe meetodit saab edukalt kasutada ka sellistes klassides, kus õpivad koos eri tausta ja keeleoskuse tasemega õpilased.

Miks projektõpe?

Projektõpe teeb õppimise õpilaste jaoks aktiivseks ja õpilased on õpiprotsessi sügavalt kaasatud.

Projektõppe meetodi kasutamisel tõuseb ja areneb:

- **Täenduslikkus ja motivatsioon**
Projektõpe annab sügavad teadmised ja õppimisele tähenduse. Projektõpe lubab õpitut rakendada ja seeläbi paremini mõista, isiklikult seotuks saada ning emotsionaalselt kogeda.
- **Oskuste areng**
Projektõpe loob konteksti ja praktiseerimise võimaluse oluliste oskuste kujunemiseks. Arenevad sotsiaalne tundlikkus ja kriitiline mõtlemine, oskused suhelda ja koostööd teha ning võimekus ennast juhtida.
- **Aktiivne eluhoiak**
Projektõpe kujundab lahenduskesksust ja julgust võtta vastutust ning loob seost koolielu ja kogukonna vahel.

Projektõpe

- on pikaajaline protsess
- on tihti lõimitud ja põhineb pärismaailma näidetel ja probleemidel
- õpilaste eesmärk on jõuda oma vastuse või lahenduseni
- võimaldab tihedamat õpilase-õpetaja interaktsiooni, jooksva tagasiside andmist ja vahehindamisi

Traditsioonilise aineõppe ja projektõppe sarnasused

- on õpetaja juhendatud
- arendavad kriitilist mõtlemist
- julgustavad lahendama probleeme
- loovad enesehindamise ja grupirefleksioonide võimalusi
- õppimine võib olla ennastjuhtiv

Traditsiooniline aineõpe

- on tavaliselt lühiajaline
- on tihti ainepõhine, kuid käsitleb ka pärismaailma näiteid ja probleeme
- õpilaste eesmärk on jõuda teadaoleva vastuse või lahenduseni
- esitatud töödele antakse tagasisidet

Projektõpe vs. traditsiooniline aineõpe

Projektõppel ja traditsioonilisel aineõppel on mitmeid sarnasusi ning ei saa öelda, et ainult üks neist oleks ainuõige meetod õppimiseks. Projektõppe ja traditsioonilise aineõppe üks peamisi erinevusi seisneb selles, et traditsioonilises aineõppes peavad õpilased jõudma teadaoleva vastuse või lahenduseni, projektõppes aga on eesmärk jõuda oma vastuse või lahenduseni.

Tihti peetakse projektõppeks tegevusi, mis küll kannavad projekti nime, kuid ei vasta tegelikult projektõppe olemusele ja projektõppe metoodikale. Näiteks ei saa projekõppe metoodikale vastavaks õpiprojektiks pidada nii-öelda projektipäeva raames tehtavat grupitööd, suuremahulist loovtööd või praktilise esitluse koostamist, kui puudub selge sidusus õppekava eesmärkidega ning õpilased ei rakenda erinevaid teadmisi ja oskusi probleemipõhiselt. Projekt-õpe on sügavamalt õppimist toetav protsess, kus õpilased tegelevad eluliste ja tähenduslike probleemide lahendamisega. Projektõppe puhul osalevad õpilased oma tööprotsessi planeerimisel ja vastutavad tulemuste kvaliteedi eest.

☒ **Projektil on selged ja olulised õpieesmärgid.**

☒ **Fookus on nii õppimise protsessil kui ka lõpptulemusel.**

☒ **Hõlmab endas nii õpetajapoolset juhendamist kui ka õpilastevahelist koostööd.**

☐ **Projektil puuduvad selged ja/ või olulised õpieesmärgid.**

☐ **Fookus on ainult lõpptulemusel.**

☐ **On ainult õpetaja juhitud.**

Mis teeb õpiprojektist õpiprojekti?

Projektõppe meetodil põhinevatel õpiprojektidel on kindlad võtmekomponendid. Kõik võtmekomponendid on võrdselt olulised. Igal õpiprojektil peab olema:

KESKNE IDEE

Miks seda
õpitakse?

KESKNE KÜSIMUS

Millele vastust
otsitakse?

ÕPI- TULEMUSED

Mida selle
käigus õpitakse?

LÖPP- PRODUKT

Läbi mille vastust
demonstreeritakse?

ESITLUS

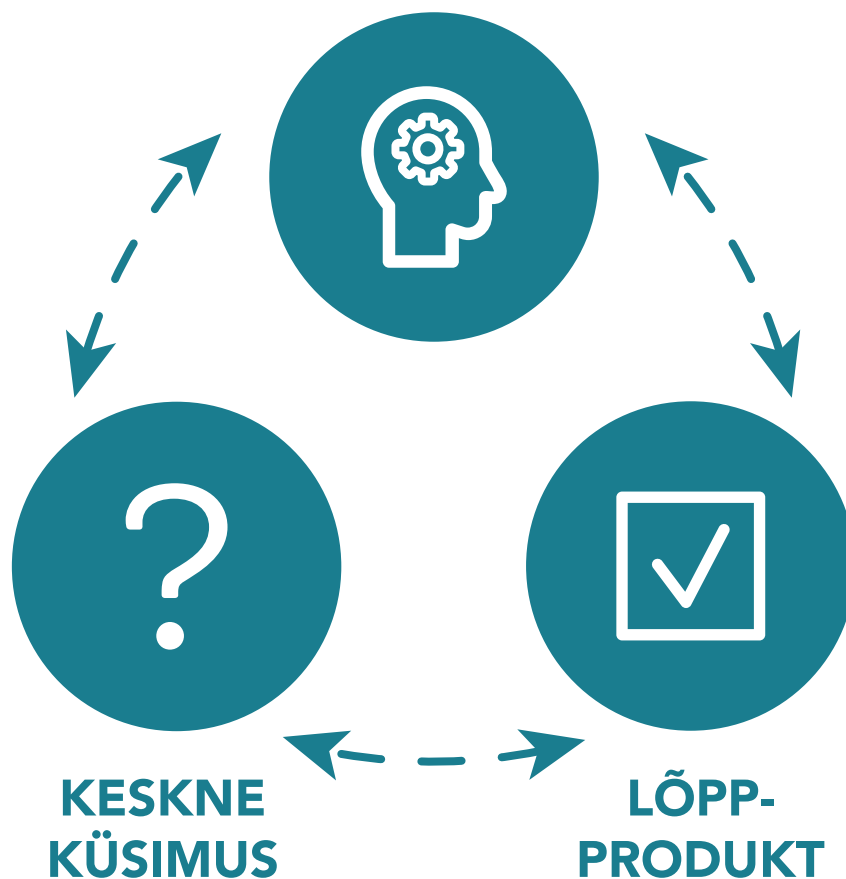
Kuidas vastuseid
presenteeritakse?

Õpiprojekti disainides ja läbi viies on oluline meeles pidada, et projektõppe võtmekomponendid on omavahel loogilises seoses. Kui võtmekomponendid kooskõlas ei ole, projektõppe ei toimi.

Selleks et vastata **kesksele küsimusele**, peavad õpilased omandama teadmisi ja harjutama oskusi, mis on kooskõlas projekti **õpitulemustega**.

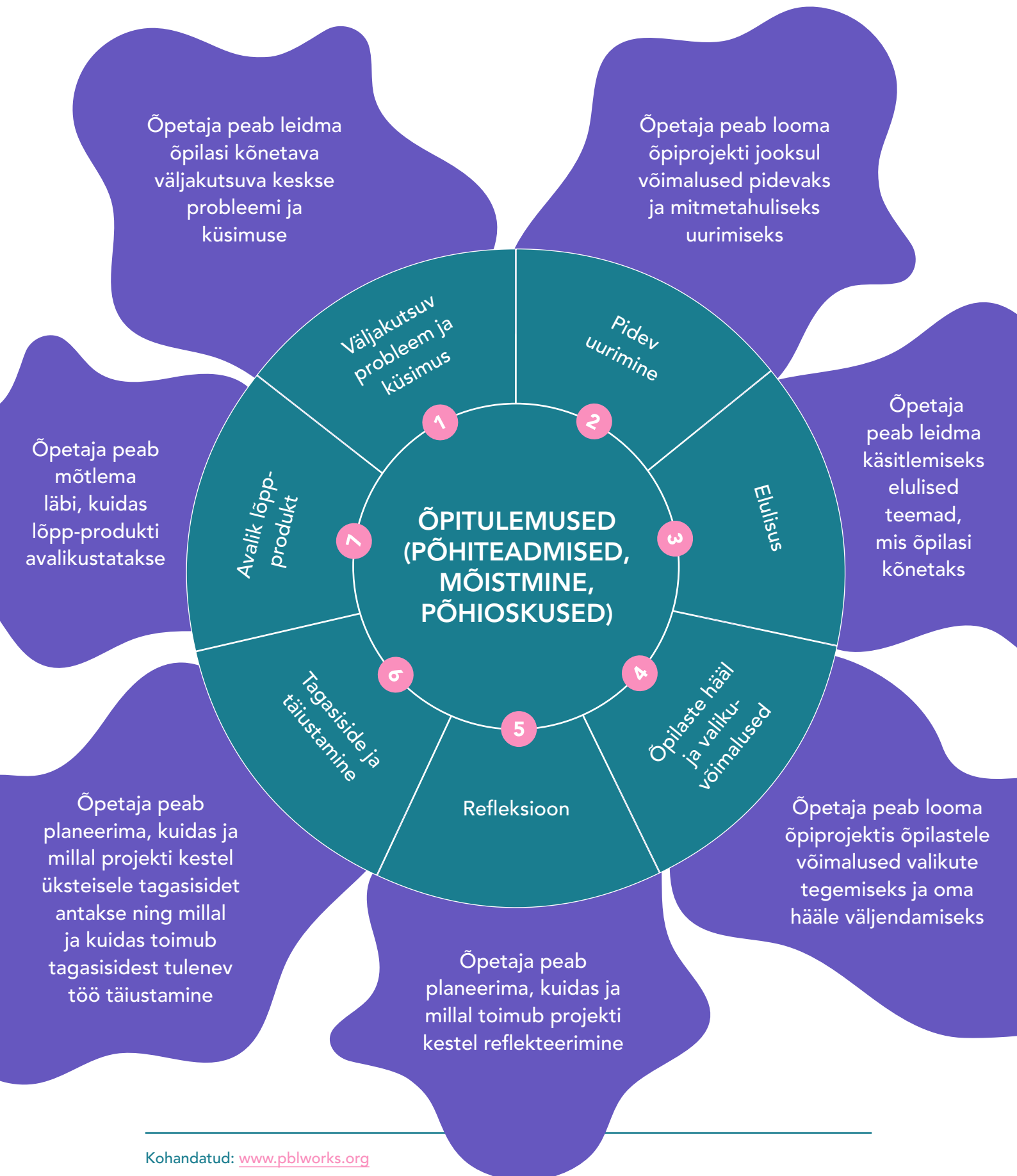
Lõpp-produkti loomiseks ja avalikustamiseks vajalikud teadmised ja oskused on kooskõlas projekti **õpitulemustega**.

ÕPI- TULEMUSED

Lõpp-produkti vastab projekti **kesksele küsimusele**.

Väga oluline on tähelepanu pöörata ka seitsmele olulistele projektidisaini elemendile! Elemendid ja õpetaja roll nende elementide juures on välja toodud joonisel.

Kuidas mina õpetajana õpiprojekte luua saan?

Kuidas õpiprojekte luua?

Õpiprojektide loomiseks on mitmeid võimalusi. Üheks võimaluseks on tugineda õpiprojekti loomise faasidele. Selles peatükis tuleb juttu faasidest I–IV: ideede loomine, projekti disainimine, täiustamine ja projekti töökava koostamine. V faas ehk projekti läbiviimine on välja toodud eraldi peatükina.

Õpetaja sammud I faasis:

- Uuri õppekava või õppe-materjale ning analüüsi, millised teemad ja eeldatavad õpitulemused moodustaksid loogilise õpiprojekti.
- Mõtle eeldatavatest õpitulemustest ja teemadest lähtuvalt läbi, mida olulist ja tähenduslikku õpilased õpiprojekti käigus õppida võiksid.
- Sõnasta projekti teemaga sobivate ja sinu meelest oluliste punktide põhjal konkreetse õpiprojekti eeldatavate õpitulemuste nimekiri. Sõnasta esmane õpiprojekti keskne idee ja keskne küsimus.
- Mõtle läbi, mis saab olema õpiprojekti lõpp-produktiks ja kui teema seda võimaldab, tee lõpp-produkti näidis. See on oluline, et tunnetaksid, kuidas sellist lõpp-produkti luua, ja oskaksid arvestada, milliste katsumustega õpilased selle käigus võivad silmitsi seista.

I FAAS – ideede loomine

- Mida huvitavat teha?
- Mida tähenduslikku õpilased õpi-projekti käigus õpivad?
- Millised on õpitulemused?
- Milline on keskne küsimus?
- Milline on lõpp-produkt?

I faasi eesmärk on formuleerida tähenduslik ja teostatav projektiidee, mis tagab õppekava õpitulemuste saavutamise.

Praktilised näpunäited I faasiks

- Vali õpitulemused, mis moodustavad terviku ja millel on seos päriseluga.
- Kontrolli, kas keskne idee vastab neile 3 põhimõttele – uuritav, päriseluga seotud, õpilastele jõukohane.
- Pane kirja mitu keskse küsimuse versiooni ja vali parim. Hea keskne küsimus on avatud ja sellel ei ole ühte õiget lihtsasti leitavat vastust.
- Kontrolli enda meelestatust – kui teema ei tekita sinus endas elevust, ei tekita see ka õpilastes elevust.

Õpetaja sammud II faasis:

- Mõtles läbi, kui kaua õpi-projekt kestab ja mis mahus sellega igal nädalal tegeletakse.
- Mõtles läbi, kas ja keda koolivälistest ekspertidest õpiprojekti kaasata ja võtta nendega aegsasti ühendust. NB! Mõtles enne, mida neilt ootad.
- Planeeri õpiprojekti lõpp-produkti esitlus. Mõtles läbi, kus ja millal see toimub ning millal on vaja teha sellega seotud kokkuleppeid. Planeeri esitlus nii, et sina ise endale selles liiga suurt rolli ei võta. See on oluline, et saaksid esitlustel õpilasi toetada ja külalistega suhelda.
- Loo projektiplaani ja pane sinna kirja kõik, mis praeguseks hetkeks läbi mõeldud on.

II FAAS – projekti disainimine

- Milline on kestvus ja maht?
- Kui palju õpilasi osaleb?
- Keda kaasata?
- Esitlus. Kelle? Kus? Millal?

II faasi eesmärk on panna paika projekti struktuur ja praktiline raamistik.

Praktilised näpunäited II faasiks

- Planeeri mahtu esialgu nädalate kaupa. Arvesta, et igasse nädalasse jääks ka „hingamisruumi“, et hiljem vajadusel kohandusi teha saaks.
- Projektiplaani on hea kujutada tabeli või skeemina.
- Kaasatavad eksperdid ei pea olema teadlased. Nad võivad olla näiteks hoopis kohaliku omavalitsuse esindajad, lapsevanemad või koolitöötajad, kes on projekti teemaga seotud.
- Ekspertide kaasamiseks on erinevaid võimalusi – minge õpilastega eksperdi juurde õppekäigule, kutsuge ekspert kooli või kohtuge eksperdiga interneti vahendusel.

Õpetaja sammud III faasis:

- Tutvusta oma plaani kolleegidele ja küsi tagasisidet põhilistele sinu jaoks põletavatele küsimustele.
- Tee vajadusel tagasiside põhjal projektis täiendusi.

III FAAS – täiustamine

- Mille kohta sooviksid tagasisidet?
- Milliseid muudatusi tagasiside põhjal teha?

III faasi eesmärk on tagada projekti plaani kvaliteet ja teostatavus.

Praktilised näpunäited III faasiks

- Kasuta näiteks „Tagasiside maatriksit“ (inglise keeles Feedback Capture Grid) – palu tagasiside andjatel märkida, mis neile sinu esialgse õpiprojekti plaani juures meeldib, mis tekitab küsimusi, mis vajaks nende meelest muutmist ja milliseid ideid see neis tekitas.
- Ära ole oma plaani osas liiga kaitsev. Teiste värske pilk sinu jaoks põletavatele küsimustele hoiab ära hilisemad tulekahjud klassis.

Õpetaja sammud IV faasis:

- Pane paika õpiprojekti töökava! NB! See on üks tähtsamaid projektiloomise faase! Töökava loomise käigus on oluline mõelda läbi, mis järjekorras erinevate tegevustega tegeleda ning millist ajalist mahtu need vajavad. Hea õpiprojekt koosneb neljast erinevast etapist – HÄÄLESTUS, UURIMINE, ARENDAMINE ja ESITLEMINE. Nendest etappidest tuleb täpsemalt juttu järgmises peatükis.
- Mõtlen läbi, millised tegevused ja milliste õpitulemuste saavutamine on järgmiste tegevuste ja õpitulemuste saavutamise eelduseks ning arvesta seda töökava koostamisel. Pead selleks faasiks omama kindlat pilti sellest, mida sa tahad, et su õpilased õpiprojekti käigus õpiksid. Töökava võib olla otstarbekas koostada nii-öelda tagant ette. Planeeri töökava koostades ka vahetunde hindamised ning erinevate ülesannete ja koduste tööde tähtsused.
- Jaga tähtaegu puudutavat infot õpiprojekti alguses õpilastega, et õpilastel oleks selge, mida neilt oodatakse.

IV FAAS – projekti töökava koostamine

- Millised on projekti etapid?
- Millised on projekti sisulised alateemad?
- Millal ja kuidas toimuvad vahetunde hindamised?
- Millised on kodused ülesanded ja tähtsused?
- Keda ja millal kutsuda külalisteks ning kuhu ja millal minna õppekäikudele?

IV faasi eesmärk on luua detailne, loogiline ja ajaliselt teostatav töökava, mis toetab kõiki projekti etappe ning tagab, et õpilased liiguksid järjepidevalt ja eesmärgipäraselt lõpp-produkti suunas.

Praktilised näpunäited IV faasiks

- „Tagurpidi disain“. Võta ette kalender ja pane esimesena paika esitlemise täpne kuupäev. Hakka sealt ajas tagasi alguse poole liikuma – mitu tundi kulub vahetult enne esitlust viimaseks lihviks ja peaprooviks; mis kuupäevaks peavad uurimistulemused kindlalt koos olema; kui kaua võtab aega projektiga tutvumine jms.
- Õpilastel on loomulik eelsoodumus hüpata kohe esimesel päeval (häälestuse ajal) „lahenduste“ juurde (nt: „Me teeme voldiku!“ või „Ehitame kohe maketi!“), ilma et nad teemat sisuliselt mõistaksid. Sinu ülesanne on etappe nii-öelda lukus hoida. Häälestus – ainult probleemi sisestamine. Uurimine – sisuline aineõpe,

andmete kogumine ja analüüs.
Arendamine – uurimistöö põhjal
reaalsete lahenduste või produkti
loomine. Esitlemine – esitluse ette-
valmistus, harjutamine, läbiviimine.
NB! Teadliku valiku ja kindlat tüüpi
lõpp-produktide puhul on võimalik
uurimise ja arendamise etappe ka
kombineerida.

- Määra vahetähtajad ja vahehindamised. Õpilased ei pruugi osata oma aega pikalt planeerida. Kui tähtaeg on alles kuu aja pärast, võidakse hakata tööga tegelema alles eelmisel õhtul. Vahetähtajad ja vahehindamised aitavad õpilastel aega paremini planeerida.
- Valmista ette visuaalne kava, mis õpilastele projektiteekonda näitlikustab (näiteks kalendrivaade, skeem, plakat või visuaal klassi seinale vms). Õpilased peavad esimesest päevast peale teadma, kuhu nad teel on ja kuidas neid hinnatakse.

Kuidas mina õpetajana õpiprojekte läbi viia?

Lõpuks algab projekt ka õpilaste jaoks! Faasides I–IV planeerisid õpiprojekti ja koostasid projektile detailse töökava. Nüüd on aeg liikuda V faasi juurde ja uurida, kuidas õpiprojekt ellu viia! Õpilaste vaatest jaguneb projekti ülesehitus neljaks etapiks: häälestus, uurimine, arendamine ja esitus.

V FAAS – projekti läbiviimine

- Kuidas projekt vastavalt loodud projektiplaanile ja koostatud töökavale läbi viia?

V faasi eesmärk on viia projekt läbi juhendatult, paindlikult ja toetavalt, tagades õpilastele selged juhised, järjepidev tagasiside ning turvaline keskkond uurimiseks, loomiseks ja esitlemiseks.

Häälestus

Õpetaja

- Tutvustab projekti keskset ideed, keskset küsimust ja lõpp-produkti.
- Korraldab projekti avasündmuse.
- Loob ruumi aruteluks teema olulisuse üle.
- Suunab õpilasi analüüsima, mida nad peavad kesksele küsimusele vastamiseks teada saama.
- Juhendab uurimisküsimuste loomist.
- Juhendab vajadusel meeskondade moodustamist ja rollide valikut.
- Aitab õpilastel planeerida esimesi samme infootsinguks.

Õpilased

- Mõtestavad keskset ideed ja keskset küsimust ning seostavad seda oma varasemate teadmiste ja kogemustega.
- Tutvuvad lõpp-produktiga.
- Arutlevad teema olulisuse üle.
- Panevad kirja, mida nad teema/probleemi kohta juba teavad ja mida peavad veel teada saama.
- Koostavad uurimisküsimused.
- Moodustavad vajadusel meeskonnad, valivad rollid ja lepivad kokku koostööviisid.
- Kavandavad, kust ja kuidas vastuseid otsima hakata.

Praktilised näpunäited

- Avasündmus käivitab projekti emotsionaalselt ja sisuliselt. Avasündmuseks võib olla näiteks kohtumine eksperdiga, video või demonstratsiooni vaatamine, õppekäik või reaalse probleemsituatsiooni kogemine. Avasündmuse eesmärk on tekitada õpilastes üllatust, küsimusi ja äratundmist, et teema on päriselt oluline.
- Häälestuse etapis on hea mõte kasutada TTS-tabeli (inglise keeles KWL) meetodit. Õpilaste ülesandeks on alustada kolme veeruga (Tean – Tahan teada – Sain teada) tabeli täitmist. Esmalt kaardistavad nad, mida nad teemast juba teavad. Kõige olulisem on „Tahan teada“ veerg. Sinna kirjutavad õpilased oma teadmislüngad ja küsimused ehk selle, mida on neil vaja teada saada, et vastata projekti kesksele küsimusele ning millele hakatakse järgmises etapis vastuseid otsima. „Sain teada“ veerg jääb esialgu tühjaks ja seda täidetakse projekti lõpus õpitu kokkuvõtmiseks. TTS-tabelit võib täita individuaalselt või gruppis.
- Küsimuste moodustamise toetamiseks võib kasutada erinevaid ajurünnaku tehnikaid – näiteks võid lasta õpilastel moodustada rühmades piiratud aja jooksul võimalikult palju teemakohaseid küsimusi nii, et küsimustele ei anta hinnanguid.
- Meeskondade moodustamise puhul on oluline mõelda kõigepalt läbi, mis on meeskonna moodustamise eesmärgid ja millises meeskonnas töötaksid õpilased kõige paremini. Osadel juhtudel võib olla hea mõte lasta õpilastel ise meeskonnad moodustada (näiteks juhul, kui meeskonnatöö eeldab tegutsemist olukorras, kus õpilased võivad vajada tuttavamat ja turvalisemat keskkonda), enamasti töötavad hästi ka juhuvalikuga meeskonnad.
- Hea meeskonnatöö eelduseks on meeskonnatöö kokkulepete sõlmimine. Selleks võib kasutada rühmalepingut, rollikaarte, koostööreeglite plakati vms. Oluline pole vorm, vaid sisu – õpilased peavad enne reaalsel tööle hakkamist panema paika rollid, üksteise ootused, suhtluskanalid ning reeglid juhuks, kui keegi oma kohustusi ei täida. See hoiab ära hilisemad meeskonnasisesed konfliktid ja annab ka sulle vajadusel aluse sekkumiseks. Kui oled õpetajana kokkulepetest ja rollijaotustest teadlik, on sul võimalik õpilasi meeskonnatöös ka paremini toetada.

Uurimine

Õpetaja

- Toetab uurimisprotsessi ja meeskonnatööd.
- Planeerib ülesandeid, korraldab loenguid, ekspertidega kohtumisi või õppekäike.
- Aitab vajadusel leida allikaid ja planeerida uurimist.
- Suunab tsüklilist uurimist („Mis uus küsimus sellest vastusest tekib?“).
- Aitab hoida fookust keske küsimuse lahendamisel.

Õpilased

- Otsivad infot, töötavad tekstidega, analüüsivad allikaid.
- Viivad läbi uuringuid, küsitlusi, mõõtmisi ja eksperimente.
- Intervjueerivad eksperte ja koguvad tõendusmaterjali.
- Sõnastavad uusi küsimusi ja jätkavad uurimist.
- Koostavad esialgse vastuse keske küsimusele.

Praktilised näpunäited

- Juhenda õpilasi uurimisplaani koostamisel – millised on eesmärgid, võimalikud allikad, järgmised sammud ja ajakava.
- Õpeta õpilastele allikate hindamist – milline leitud info on usaldusväärne, asjakohane ja ajakohane. See arendab kriitilist mõtlemist ja tagab, et projekti aluseks ei võeta esimest ettejuhtuvat infot.
- Töölehed fookuse hoidmiseks. Kui uurimise käigus minnakse õppekäigule või kohtutakse ekspertidega, koosta õpilastele suunavad töölehed olulise märkamiseks ja talletamiseks. See väldib olukorda, kus õpilased lihtsalt „käivad kuskil“ või „kuulevad midagi“, kuid ei võta seda reaalse uurimistöö osana.
- Hea mõte on suunata õpilasi pidama uurimispäevikut, kuhu nad dokumenteerivad iga uurimistsükli loogika: mis oli meie küsimus → kust/kuidas/mida me uurisime → mida me leidsime → mis on meie uus küsimus? See toetab projektõppe tsüklilist olemust ja näitab õpilastele visuaalselt nende progressi.

Arendamine

Õpetaja

- Tuletab õpilastle meelde lõpp-produkti nõuded ja (hindamis) kriteeriumid.
- Korraldab tagasisideringe (õpilane-õpilane, õpetaja-õpilane).
- Viib läbi vahehindamised. Juhendab lõpp-produkti täiustamist (mitu versiooni).
- Aitab hoida fookust keskse küsimuse lahendamisel.
- Toetab meeskondade koostööd.

Õpilased

- Loovad kavandi/prototüübi (mustand, makett, storyboard, demo).
- Koguvad tagasisidet ja täiustavad sellest tulenevalt tööd.
- Esitavad kokkulepitud tähtaegadeks vahehindamiste ülesanded.
- Loovad mitu versiooni ja dokumenteerivad muudatused.
- Valmistavad ette lõpliku versiooni.

Praktilised näpunäited

- Enne kui õpilased hakkavad lõplikku lõpp-produkti või esitlust vormistama, lase neil luua esimene, kiire ja kavandlik versioon või prototüüp (paberil visand, makett, kondikava). See võimaldab ideid reaalselt testida, saada kiiret tagasisidet ja teha parandusi enne, kui lõpp-produkti liiga palju aega investeeritakse.
- Anna õpilastele arendustöö alguses ette selged kvaliteedikriteeriumid. Kui kriteeriumid on lahti kirjutatud, teavad õpilased täpselt, mida neilt oodatakse ning oskavad oma tööd ja edusamme ka ise iseseisvalt ja objektiivselt hinnata.
- Näita õpilastele varasemate aastate sarnaseid töid või sinu enda loodud näidiseid. Näidistööde analüüsimine aitab õpilastel visuaalselt mõista, mida etteantud kvaliteedikriteeriumid päriselt praktikas tähendavad. Lase õpilastel meeskondades kaardistada, mis teeb lõpp-produkti „heaks“ ja kvaliteetseks. Kui õpilased need kriteeriumid ise sõnastavad (õpetaja suunamisel), tekib neil sisemine vastutus ja ühtne arusaam sellest, milline on suurepärase tulemus.
- Tagasisidestamisel (eriti õpilane-õpilane tagasiside puhul), on hea mõte kasutada erinevaid tagasisidestamise meetodeid, et tagasiside oleks sisukas ja edasiviiv.
- Juuruta harjumust, kus õpilased kontrollivad iga oma tööosa või ideed filtriga „Kas see komponent aitab meil vastata projekti kesksele küsimusele?“. See lihtne kontrollküsimus hoiab ära projekti paisumise ja tagab, et lõpptulemus jääb sisuliselt õigele rajale.

Esitlemine

Õpetaja

- Planeerib esitluse (kus, kellele, millal).
- Valmistab publiku ette.
- Loob turvalise esinemiskeskkonna.
- Korraldab refleksiooni.
- Tähistab õpilaste pingutust.

Õpilased

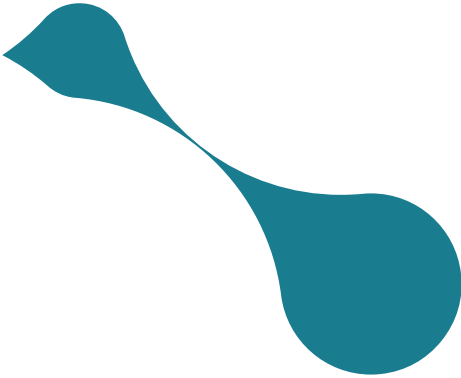
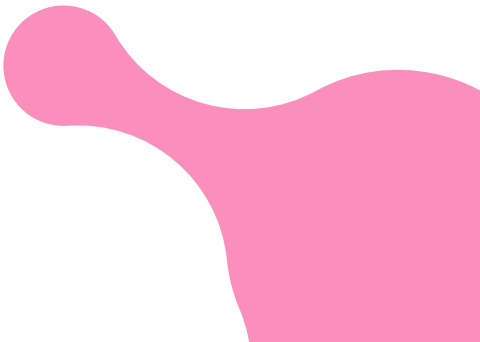
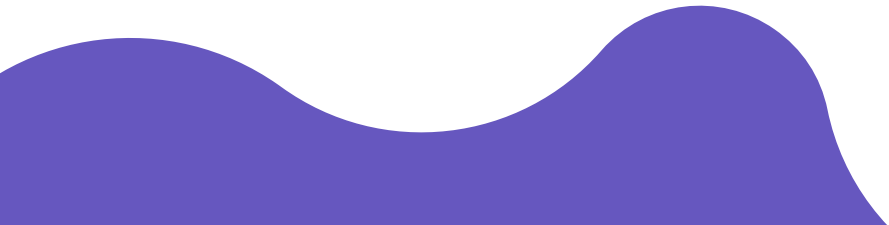
- Harjutavad esitlemist.
- Esitlevad lõpp-produkti avalikult.
- Koguvad publikult tagasisidet.
- Reflekteerivad oma panust ja õpitulemusi.
- Tähistavad saavutusi.

Praktilised näpunäited

- Ära lase pealtvaatajatel lihtsalt niisama istuda. Anna publikule (olgu nendeks kaasõpilased, vanemad või eksperdid) enne esitluste algust konkreetset juhised – mida tähelepanelikult jälgida, milliseid küsimusi esitada või kuidas kindla maatriksi alusel esinejatele anonüümset ja toetavat tagasisidet anda.
- Enne refleksiooni lase õpilastel ära täita TTS-tabeli viimane veerg („Sain teada“), et projektõppe kaar saaks loogilise ja visuaalse punkti. Seejärel kasuta sisukaks eneseanalüüsiks kindlat raamistikku, näiteks 3-2-1 meetodit: palu õpilastel kirja panna 3 peamist asja, mida nad tänu projektile teada said, 2 oskust, mida nad enda juures arendasid ja 1 küsimus, mis neil teema kohta veel õhku jäi. Nii ei piirdu kokkuvõtte vaid vastusega „oli tore“, vaid mõtestab reaalselt õpitut.
- Refleksioon lõpeta suunaga tulevikku! Lase õpilastel (nii meeskonniti kui ka individuaalselt) sõnastada 1–2 konkreetset asja, mida nad teeksid järgmises projektis teistmoodi (nt ajaplaneerimise, suhtluse või allikate valiku asjus).
- Ära unusta, et projektõppe oluline osa on eduka lõpetamise teadvustamine. Korralda projekti lõpus tunnustusring või ühine tunnustuse jagamine. See paneb õpiprojektile punkti piduliku ja positiivse emotsiooniga ning tõstab õpilaste õpimotivatsiooni.
- Kui projekti eest saab kokkuvõtliku hinde/tagasiside, on oluline anda see vahetult peale projekti lõppu, mitte hiljem!

Kokkuvõtvad praktilised näpunäited V faasiks

- Näidata üles enda entusiasmi – mida rohkem ise õpiprojekti usud, seda motiveeritumad on ka õpilased.
 - Ole konkreetne ja samas paindlik. Anna õpilastele selged juhised, mida neilt ootad ning samas võimalus neil ise otsustada ja valikuid teha. Näiteks planeeri ülesandeid, mille puhul annad ette teema, aga õpilased valivad vahendid või vastupidi.
 - Jälgi protsessi! Ükskõik, kui hästi sa planeerinud oled, tuleb plaanis tõenäoliselt muudatusi. Ära karda töökavas kohandusi teha.
 - Tee õpiprojekti käigus fotosid, archiveeri ülesannete näidiseid jne. See on tulevikus sulle ja su kolleegidele väärt materjaliks. Kui õpiprojekt on lõppenud, analüüsi, millised olid projekti tugevused ja nõrkused ning mida teeksid järgmisel korral teisiti.
-
-
-
-

Mida õpiprojekte planeerides ja läbi viies meeles pidada?

Selleks, et õpiprojekti käigus toimuks tõhus õppimine on oluline järgida õpetaja ülesannete meelespead.

MEELESPEA

- ☐ Leida eluline teema, mis õpilasi kõnetaks!
- ☐ Leida õpilasi kõnetav väljakutsuv probleem ja õpiprojekti keskne küsimus!
- ☐ Mõelda läbi, mis on õpiprojekti lõppproduktiks ja kuidas seda esitletakse.
- ☐ Luua õpiprojekti jooksul võimalused pidevaks ja mitmetahuliseks uurimiseks.
- ☐ Luua õpiprojekti käigus õpilastele võimalusi valikute tegemiseks ja õpilaste hääle väljendamiseks.
- ☐ Planeerida refleksioonivõimalused ning mõelda läbi, kuidas toimub tagasiside andmine ning töö täiustamine.

LISA 1.

Projektõppe ja piiratud keeleoskusega õpilased

Projektõppe metoodikat on võimalik edukalt rakendada ka klassides, kus õpivad erineva keeleoskustasemega õpilased.

Kui projektõppe tunnis on piiratud keeleoskusega õpilasi, on oluline rakendada peamisi lõimitud aine- ja keeleõppe ning keelekümbelse põhimõtteid. Piiratud keeleoskusega õpilasi toetab materjali visuaalne esitamine. Näiteks aitab piltide, diagrammide, mudelite jms kasutamine õpilastel paremini mõista ülesannete sisu ja teemaga seotud terminoloogiat. Õpilasi toetab ka nii-öelda projektiseina loomine, kuhu visualiseeritakse projekti alguses projekti keskne idee ja keskne küsimus, näitlikustatakse projekti olulised etapid ja tähtsajad ning kuhu lisatakse projekti käigus olulisi materjale ja terminoloogiat.

Nii projektõppe kui ka lõimitud aine- ja keeleõppe ning keelekümbelse põhimõtetest tulenevalt on väga oluline, et õpilastel oleks projektitundides aktiivne roll.

Õpilaste keeleoskuse arendamise seisukohast on oluline seada õpiprojektidele selged keele-eesmärgid (näiteks teatud sõnavara või grammatiliste struktuuride kasutamine). Samuti toetab piiratud keeleoskustega õpilaste keeleoskuse arengut koostööne õppimine – õpetaja peaks looma tundides võimalusi töötada rühmades, kus keeleliselt tugevamad õpilased saavad olla eeskujuks ja pakkuda tuge nõrgema keeleoskusega õpilastele.

Projektõppe metoodikas tähtsal kohal olev autentsete teemade, probleemide ja materjalide kasutamine on oluline ka keelearengu seisukohalt – autentsete materjalide kasutamine loob tähendusliku konteksti, mis suurendab õpilaste huvi ja aitab neil keelt omandada loomulikus keskkonnas.

Keeleoskuse arendamise seisukohalt on oluline, et tundide ülesehitus oleks mitmekesine – õpilastel peab olema võimalus tunnis arendada erinevaid keeleõppe osaoskusi (kuulamine, lugemine, kirjutamine).

- Kasuta visuaalseid materjale
- Loo projektisein
- Sea selged keele-eesmärgid
- Taga õpilaste aktiivne roll ja julgusta koostööd
- Kasuta autentseid materjale

**OLULINE ROLL
ON SÕNAVARA
ARENDAMISEL
NING TÕHUSATEL
TEKSTIGA
TÖÖTAMISE
MEETODITEL.**

Sõnavara arendamist soodustavad:

- Sõnavarakaartide kasutamine – koosta tundideks sõnavarakaardid, millega on võimalik erinevat moodi töötada – sorteerida, kategoriseerida jms
- Sõnavarapäeviku pidamine – suuna õpilased jälgima, kuidas nende sõnavara areneb. Õpilaste ülesandeks on panna kirja, mida sõnad tähendavad ja kuidas neid sõnu erinevates kontekstides kasutatakse.

Tekstiga töötamist toetab erinevate lugemisülesannete kasutamine

Lugemiseelsed ülesanded

Lugemiseelsed ülesanded aitavad lugejal hiljem teksti haarata ja mõista. Näiteks sobivad lugemiseelseteks ülesanneteks ennustamised, diskussioonid jms.

Lugemisaegsed ülesanded

Lugemisaegsed ülesanded suunavad ja juhivad lugejat. Nende eesmärgiks on seostada uut teavet olemasolevaga. Näiteks sobivad lugemisaegseteks ülesanneteks teksti ja pealkirja sobitamine, tekstilõikude õigesse järjekorda panemine, võtmesõnade või -lausete leidmine, lünkade täitmine, tabelite täitmine, kombineerimine, komplekteerimine, sisukaartide või skeemide koostamine või allajoonimine, küsimuste esitamine ja vastamine, tekstist märksõnade ja lausete leidmine, korrastamis- ja järjestamisülesanded, lünkharjutused, sobitamisharjutused ning valikvastustega ülesanded.

Lugemisjärgsed ülesanded

Lugemisjärgsed ülesanded võimaldavad õpetajal aru saada, mil määral on teksti mõistetud. Sellisteks ülesanneteks sobivad näiteks sünonüümide leidmine, ümbersõnastamine, ümberjutustamine, (uute) pealkirjade väljamõtlemine, sisu analüüsimine jms.

LISA 2.

Projektiplaan: põh:

Projekti nimi	
Sihtgrupp	
Projekti maht	
Keskne idee	
Keskne küsimus	
Lõpp-produkt	
Projekti eeldatavad õpitulemused	

Ideed projekti erinevateks etappideks

Häälestus	
Uurimine	
Arendamine	
Esitlemine	

Kasuta seda põhja oma projekti põhiidee ja ülesehituse läbimõtleamiseks. Pane siia kirja projekti kõige olulisemad lähtekohad (kellele projekt on suunatud, milline on selle keskne idee ja küsimus, mida õpilased uurivad või lahendavad, milline on projekti lõpp-produkt ning milliseid õpitulemusi soovid saavutada). Etapid aitavad mõelda läbi kogu projekti kulgemise: mida teha projekti alguses õpilaste häälestamiseks, kuidas toimub uurimine ja teadmiste loomine, kuidas arendatakse lahendust või toodet ning kuidas toimub esitlemine ja refleksioon. Tegemist on kavandamise abivahendiga, kohanda etappe ja nende sisu vastavalt oma projekti eesmärgile, ajale ja õpilaste vajadustele.

LISA 3.

Visuaalse kava põh:

1. tund	2. tund	3. tund	4. tund
5. tund	6. tund	7. tund	8. tund
9. tund	10. tund	11. tund	12. tund
13. tund	14. tund	15. tund	16. tund
17. tund	18. tund	19. tund	20. tund
21. tund	22. tund	23. tund	24. tund
25. tund	26. tund	27. tund	28. tund

Kasuta seda tabelit oma projekti ajajoone esialgseks kavandamiseks. Märki ruutudesse, millal toimuvad projekti olulisemad sündmused ja tegevused (näiteks avasündmus, vahehindamiste ajad, esitus jms). Sinu tegelik projekt võib olla lühem või pikem kui 28 tundi, vajadusel tee ruudukesi juurde või jäta osad ruudukesed tühjaks. Soovitav on märkida tabelisse ka projekti etapid õpilaste vaatest (häälestus, uurimine, arendamine, esitlemine), et kogu protsess oleks terviklikult läbi mõeldud.

LISA 4.

Detailse töökava põh:

Tund	Projekti etapp	Tunni eesmärk	Õpetaja tegevus	Õpilaste tegevus	Tagasiside/vahehindamine

Kasuta seda tabelit projekti tegevuste täpsemaks planeerimiseks ja kogu õppimisprotsessi läbimõtestamiseks. Pane iga tunni juurde kirja, millises projekti etapis see toimub, mis on selle tunni eesmärk ning milline on õpetaja ja õpilaste roll selle saavutamisel. Veergu „Tagasiside/vahehindamine“ märgi, millal ja kuidas saad õpilaste arengut või töö edenemist jälgida (nt arutelu, vaheesitus ja -hindamine, enesehindamine, kaaslaste tagasiside vms). Kui konkreetses tunnis eraldi tagasisidestamist või vahehindamist ei toimu, võib selle lahtri jätta tühjaks.

Tabel on näidis ja saad seda kohandada vastavalt projekti pikkusele, eesmärkidele ning õpilaste vajadustele.

LISA 5.

TTS-tabeli põhik

Tean	Tahan teada	Sain teada

TTS-tabel aitab õpilastel mõtestada oma teadmisi ja õppimise arengut kogu projekti jooksul. Projekti alguses täidavad õpilased kaks esimest osa: „Tean” (mida nad teema kohta juba teavad või arvavad teadvat) ning „Tahan teada” (millised küsimused neil on või mida nad soovivad projekti käigus juurde saada). Projekti lõpus täidavad õpilased „Sain teada” osa, kuhu nad panevad kirja, mida nad õppisid, millistele küsimustele vastused said ning millised uued teadmised või oskused neil tekkisid. Tabel aitab õpilastel märgata oma õppimise arengut ja toetab projekti lõpus toimuvat refleksiooni.

Lisalugemiseks

John Larmer, John Mergendoller, Suzie Boss „Setting the Standard for Project Based Learning”

Alec Patton „Work That Matters: The Teacher’s Guide to Project-Based Learning”

www.pblworks.org

www.edutopia.org/project-based-learning

Peeter Mehisto, David Marsh, Maria Jesus Frigols Martin, Kai Völli, Hiie Asser „Lõimitud aine- ja keeleõpe”

Liz Dale, Wibbo van der Es, Rosie Tanner „LAK-õppest õpetajale”

